

Poznań, dnia 07.09.2019 r.

dr hab. n. med. Zbigniew Żaba
Kierownik Katedry i Zakładu Medycyny Ratunkowej
Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu
ul. Rokietnicka 7, 60-806 Poznań

Ocena
rozprawy doktorskiej
lek. dent. Katarzyny Justyny Czechowskiej
na temat:

**„Retrospektywna analiza stanu zdrowia osadzonych
w Zakładzie Karnym w Czerwonym Borze”**

pod kierunkiem
dr hab. n. med. Barbary Stawińskiej-Witoszyńskiej
i promotora pomocniczego
dr n. med. Barbary Więckowskiej
w Zakładzie Epidemiologii i Higieny oraz
Katedrze i Zakładzie Informatyki i Statystyki UMP

Ze względu na specyfikę więziennej służby zdrowia jest mało badań epidemiologicznych o stanie zdrowia osób osadzonych w zakładach karnych w Polsce. Jeśli są to dotyczą przede wszystkim oceny zaburzeń psychicznych i uzależnień wśród więźniów. Natomiast jest niewiele danych odnośnie chorób przewlekłych a w szczególności ich zróżnicowania w zależności od sposobu odbywania kary, długości zasądzanego wyroku czy wieku.

Przedstawiona do oceny praca jest starannie opracowanym wydrukiem liczącym 132 strony. Układ pracy jest typowy z podziałem na rozdziały i podrozdziały. Praca składa się ze wstępu, celu pracy, materiału i metod badań, wyników, wniosków, dyskusji oraz streszczenia w języku polskim i angielskim.

W pracy autorka zamieściła 181 pozycji piśmiennictwa, z czego 64 to pozycje zagraniczne. Trzeba podkreślić, że doktranka korzystała z najnowszych publikacji, z

których 5/6 była opublikowana po 2010 roku. Ponadto praca zawiera 51 tabel, 4 wykresy oraz wykaz skrótów.

W pierwszych rozdziałach doktorantka opisała więziennictwo w Polsce, mianowicie strukturę i sposób funkcjonowania zakładów karnych i aresztów śledczych, ich sytuację ekonomiczną a także przedstawiła populację osadzonych i system organizacji służby zdrowia w więziennictwie. Kolejny rozdział autorka poświęciła możliwości zagrożeń zdrowotnych osadzonych w aspekcie specyfiki populacji osadzonych. Powyższe rozdziały dobrze oddają organizację penitencjarnej służby zdrowia i wprowadzają do głównego zagadnienia. Przemawiają one za bardzo dobrą znajomością tematu i doskonałym przygotowaniem merytorycznym, które wynikają z pracy doktorantki w Więzienniej Służbie Zdrowia.

Cele pracy zostały jasno sprecyzowane, szczegółowo i całościowo obejmują zagadnienia, które dotyczą przedstawionej rozprawy. Stanowią one logiczną kontynuację wstępu. Celem głównym pracy była analiza sytuacji epidemiologicznej przewlekłych chorób niezakaźnych oraz chorób zakaźnych w populacji osadzonych w Zakładzie Karnym w Czerwonym Borze. Doktorantka oceniała częstość występowania poszczególnych chorób w zależności od wieku skazanych, ich klasyfikacji, typu zakładu, długości dotychczasowej kary pozbawienia wolności, aktywności zawodowej oraz czasu postawienia diagnozy. Analizie poddano także zjawiska narastania liczby chorób wśród osadzonych wraz ze wzrostem długości odbywania kary pozbawienia wolności i wieku oraz współwystępowania chorób. Podjęty temat przez Doktorantkę jest trafny i interesujący.

Autorka szczegółowo opisała metodykę zastosowanych badań. Doktorantka korzystała z dokumentacji medycznej 635 osadzonych w Zakładzie Karnym w Czerwonym Borze i poddała analizie trzy grupy chorób przewlekłych tj. choroby niezakaźne, zaburzenia neurologiczne i psychiczne oraz choroby zakaźne.

Doktorantka przedstawiła również metody statystyczne, za pomocą których dokonały analizy wyników. Metody zostały dobrze dobrane i opisane. W analizach statystycznych zastosowano program PQStat v1.6.6, z przyjętym poziom istotności 0,05.

Wyniki poddano rzetelnej weryfikacji i ocenie. Doktorantka uzyskała interesujące wyniki, które przedstawiła w formie opisu oraz graficznej za pomocą przejrzystych i czytelnych tabel i wykresów, które ułatwiają merytoryczną ich interpretację.

Zwraca uwagę w pracy obszerna dyskusja licząca 39 stron, w której doktorantka umiejętnie przedstawiła własne spostrzeżenia z poglądami innych autorów. W tym rozdziale bazując na przedstawionym piśmiennictwie oraz na uzyskanych wynikach badań własnych Doktorantka wskazuje na dominację w populacji badanych zaburzeń neurologicznych i psychicznych, na drugim miejscu występowały inne przewlekłe choroby niezakaźne. Częstość występowania większości przewlekłych chorób niezakaźnych, tak jak w ogólnej polskiej populacji, wzrastała wraz z wiekiem chorych. Szansa na wystąpienie zaburzeń osobowości, zaburzeń lękowych oraz zespołu zależności alkoholowej u więźniów odbywających karę pozbawienia wolności w zakładzie typu zamkniętego była istotnie wyższa niż u więźniów odbywających karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym półotwartym i otwartym łącznie.

W przypadku pozostałych chorób nie stwierdzono istotnych różnic w częstości występowania poszczególnych przewlekłych chorób niezakaźnych i chorób zakaźnych wśród osadzonych w zależności od typu zakładu i klasyfikacji więźniów, z wyjątkiem wirusowego zapalenia wątroby typu C. Nie stwierdzono także istotnych różnic w częstości występowania innych chorób i zaburzeń wśród pracujących i nieaktywnych zawodowo więźniów z wyjątkiem padaczki.

Rozprawa kończy się wnioskami, które nie odpowiadają liczbowo postawionym celom. Odpowiedzi na 3 cele szczegółowe znajdujemy w 8 wnioskach. I tak na pierwszy cel jest odpowiedź w pierwszych 4 wnioskach, na drugie postawione zadanie jest realizacja w 5 wniosku, natomiast odpowiedź na 3 cel znajdujemy w 6 i 7 wniosku. Ostatni jest ogólnym podsumowującym zaleceniem. Z drugiej strony dzięki takiemu rozbiciu wnioski są sformułowane czytelnie i zrozumiale.

We wnioskach Doktorantka podała, że zaburzenia osobowości u osadzonych częściej diagnozowano w trakcie pobytu badanych w więzieniu, w większość pozostałych chorób została rozpoznana u badanych mężczyzn przed osadzeniem.

Wnioski wynikające z tych badań dają podstawę do stwierdzenia, że wraz ze wzrostem wieku badanych oraz długością pobytu w zakładzie karnym obserwowano trend narastania liczby chorób wśród osadzonych. Natomiast znacznie silniejsza była zależność pomiędzy wiekiem a liczbą chorób wśród badanych.

Podczas analizy tekstu nasuwają się drobne uwagi. Szkoda, że doktorantka we wstępie nie opisała na czym polega specyfika poszczególnych typów zakładów tj. zakład typu zamkniętego, półotwartego i otwartego, co by ułatwiło zrozumienie

otrzymanych wyników. Na szczęście częściowo opisała różnice w dyskusji. Na stronie 7 jest „na okręgi, których wielkości zbliżone są do wielkości poszczególnych ...”, brakuje słowa województw.

Wskazane wyżej uwagi w żaden sposób nie obniżają wartości merytorycznej pracy. Praca jest napisana przejrzysto, w sposób dojrzały i świadczy o dobrej znajomości zagadnienia oraz umiejętności ujęcia własnych badań w szczególnie obszernej dyskusji z innymi badaczami, co jest dużym walorem tej pracy.

Rozdziały są napisane profesjonalnym, a jednocześnie zrozumiałym językiem i zawierają dużo istotnych informacji opartych na przeglądzie bogatego piśmiennictwa. W pracy są odniesienia do obszernych materiałów źródłowych.

Reasumując stwierdzam, że opracowanie lek. dent. Katarzyny Justyny Czechowskiej jest interesującym doniesieniem naukowym, posiadającym wartości poznawcze i praktyczne. Wbrew powszechnemu mniemaniu także wśród więźniów są osoby rzeczywiście chore i wymagające wykwalifikowanej opieki zdrowotnej. Ponadto praca ta może przyczynić się do oceny zapotrzebowania na opiekę zdrowotną wśród więźniów w Polsce. Na pewno jest potrzeba kontynuacji badań o podobnej tematyce.

Z satysfakcją stwierdzam, że rozprawa doktorska lek. dent. Katarzyny Justyny Czechowskiej na temat: „Retrospektywna analiza stanu zdrowia osadzonych w Zakładzie Karnym w Czerwonym Borze” spełnia wymogi pracy doktorskiej i warunki określone w art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2003 r. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.).

Zwracam się do Pani Dziekan i Wysokiej Rady Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu z wnioskiem o dopuszczenie lek. dent. Katarzyny Justyny Czechowskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

